

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Præsertim Augustini, Et Thomæ Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Generalibus Principiis Amoris Et Morum - Prolegomena septem,
Librosque undecim complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput XXVI. Solvuntur objectiones adversus doctrinam superiori capite
traditam.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73187](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73187)

si sunt gratiâ ad peccatum vitandum necessariâ, toto istius destitutionis tempore impeccabiles esse, peccato in se imputabili, quidquid interim de se sceleratissimum egerint. Cuius etiam oppositum docent Sancti l. 9. laudati.

233 Quartò, omnem vitæ partem, quâ Athei, Neronis, Caligulæ, Domitiani, putidæ etiam publicarum libidinum victimæ, in pœnam nefandorum flagitiorum suorum, divinâ id exigente iustitiâ, privati fuerunt gratiâ supernæ illuminationis ad cognoscendam vitandamque malitiam brutalitatum suarum, piæque affectionis, saltem excitantis ad opem divinam contra eas implorandam, fuisse in se formaliter innoxiam, & inimputabilem, tamen interim abjecto omni timore Dei, se totos dederunt immanissimis libidinibus, iniustitiis, crudelitibus, &c. Quòd enim omni momento talis bestialis vitæ non adsit duplex illa gratia, intellectus & voluntatis, sine qua peccatum vitare non possunt, sacræ Litteræ, sanctique Doctores, eodem lib. 9. exhibiti, contestantur, & ipsimet peccatores ex proprio sciunt experimento. Nec certè Christus mortuus est, ut ipsis promeretur gratiam, quâ peccare possent, & sine qua impeccabiles forent, peccato in se imputabili. Hoc enim piæ aures exhorrescunt.

234 Quintò, si isti perditæ vitæ homines inter confitendum affirmant, se, dum in crimina illa plusquam bestialia prolapsi sunt, nullam eiusmodi gratiam habuisse, nullam (inquam) de illis vitandis, nec de implorando adversus ea divino auxilio piam cogitationem, nec affectionem, à Confessario censendos non esse reos peccatorum in se imputabilium, vel Confessarium ipsis quoad hoc credere non oportere, sed contestari quòd nunquam sine illa pia cogitatione & affectione peccaverint, sed etiam incogitando cogitaverint, incogitantique cogitatione ad non peccandum adjuri fuerint; ideòque rei, quia non consenserunt cogitationi quam non senserint, nec advertent. Quod ridet Bellarminus l. 2. de gratia & lib. arb. c. 6.

CAPUT XXVI.

Solvuntur objectiones adversus doctrinam superiori capite traditam.

235 **O**bjicies 1°. S. Augustinus l. 1. de expositione quarumdam proposit. Epist. ad Rom. propositione sexagesimâ secundâ de Pharaone dicit: *Non ergo hoc illi imputatur, quòd tunc non obtemperaverit; quandoquidem obdurato corde obtemperare non poterat; sed quia dignum se præbuit, cui cor obduraretur priore infidelitate.*

Respondeo expositionem illam à S. Augustino scriptam esse, cum adhuc Præbiter esset, nec in istis materiis ita, sicut postea, versatus, prout ipse fatetur l. 1. Retract. c. 23. his verbis: *Nondum diligentius quaesiveram, nec*

Tom. I.

adhuc inveneram, qualis sit electio gratiæ. Unde licet in allata expositione nobis adversaretur, veritati nostræ assertionis non obstaret: utpote quam ipse postmodum tradidit locis l. 9. allegatis & serm. 88. de tempore (qui tamen Cæsario tribuitur in novissima additione sermonum S. Augustini) ibi namque ex instituto refellit eos, qui putant Pharaoni non imputandum peccatum, obdurationis tempore commissum. Et l. Retract. 15. *Qui cogenti cupiditati bonâ voluntate resistere non potest (defectu gratiæ necessaria ad resistendum) & ideò facit contra præceptum iustitiæ, jam hoc ita peccatum est, ut sit etiam pœna peccati.*

Respondeo 2°. sensum Augustini in verbis objectis esse, quòd inobedientia Pharaonis ipsi imputata non fuerit præcisè & adæquatè, quia tempore obdurationis obtemperare non potuit (non enim imputata fuisset, nisi peccatum præcessisset, cuius merito obduratus, sive à Deo desertus fuisset) sed quia per præcedens illud peccatum, dignum se præbuit, cui cor obduraretur. Vocula namque quòd ibi est casualis, idem significans quòd quia, vel eò quòd; uti patet ex posteriori vocula adversativa, sed quia dignum se præbuit, &c.

Objicies 2°. De fide est libertatem esse necessariam ad peccandum, & demerendum: utpote fundamentum omnis bonitatis & malitiæ moralis. Ergo quòd non est verè & propriè liberum, esse non potest verè & propriè peccatum. Atqui effectus secuti ex causa liberè posita, eo tempore quo in potestate hominis non est eos impedire, non sunt verè & propriè liberi. Igitur non sunt verè & propriè peccata.

Respondeo negando subsumptum: quia inimpedibilitas consequens liberam determinationem voluntatis, non tollit veram & propriam rationem libertatis; sed sola inimpedibilitas antecedens.

Objicies 3°. Saltem effectus tempore somni, ebrietatis, & amentiæ secuti ex causa liberè antè posita, non sunt verè & propriè liberi; verè proinde ac propriè non sunt peccata. Cum enim homo tunc non sit sui compos, nec ratione utens; tunc non operatur liberè.

Respondeo, licet tunc non sint verè ac propriè liberi in se; secus in causa. Et ista libertas in causa, juxta S. Thomam, sufficit, ut sine nova libertate, effectus illi incipiant imputari ad culpam distinctam à malitia causa. De peccato namque omissionis, secuto in ebrietate culpabili, sic discurrit 2. 2. q. 79. a. 3. ad 3. *Omissionis peccatum præceptis affirmativis opponitur, quæ non ad semper obligant, sed ad tempus determinatum. Et ideò pro illo tempore peccatum omissionis incipit. Potest tamen contingere, quòd aliquis tunc sit impotens ad faciendum quòd debet. Quòd quidem si sit præter ejus culpam, non omittit quòd debet, ut dictum est. Si verò sit propter ejus culpam præcedentem, pu-*

Z. 2. 2.

ea cum aliquis de sero se inebriavit, & non potest surgere ad matutinas, ut debet. Dicunt quidam, quod tunc incipit peccatum omissionis, quando aliquis se applicat ad actum illicitum & impossibilem cum illo actu ad quem tenetur. Sed hoc non videtur verum: quia dato quod excitaretur per violentiam, & iret ad matutinas, non omitteret. Unde patet quod procedens inebriatio non fuit ommissio, sed omissionis causa. Unde dicendum est, quod ommissio incipit imputari ad culpam, quando fuit tempus operandi; tamen propter causam precedentem, ex qua sequens ommissio (tametsi secuta tempore ebrietas, & impotentia ad non omittendum) redditur voluntaria. Quid clarius? Videri meretur Thomas de Lemos in Panoplia to. 4. l. 4. p. 2. ut. 3. c. 20. à num. 301. ad 314.

239 Objicies 4°. Si effectus illi non sunt liberi in se, sed in causa dumtaxat: ergo non sunt peccata in se, sed tantum in causa. Cum in tantum peccata sint, in quantum libertate non careant.

Nego consequentiam. Tametsi enim omne in se peccatum, esse debeat liberum; non necessarium tamen esse debet liberum in se, sed in se vel in causa, ut probatum est.

Objicies 5°. Liberè posuisse causam, homicidii v. g. non sufficit ad hoc ut homo dicatur liberè homicidium committere, si eo committat tempore, quo sui compos non est.

Distinguo antecedens: non sufficit ad hoc ut dicatur liberè homicidium committere, libertate homicidii in se, concedo: libertate homicidii in causa liberè posita, nego, dummodò causa illa moraliter adhuc perseveret in effectu suo, & iste sequatur ex vi ipsius.

240 Objicies 6°. Effectus non magis potest esse liber libertate causæ, quæ præcessit, & amplius non est, quàm paries albus ab albedine præterita.

Respondeo 1°. à physicis ad moralia in similibus non sequi. Quia licet in casu nostro libertas causæ non sit amplius physicè, bene moraliter, sensu explicato. Quamvis etiam nullum subjectum denominari queat album nisi ab albedine physicè actu existente; non est tamen dubium, quidpiam denominari posse, liberum à libertate physicè actu non existente, dummodò moraliter existat.

241 Respondeo 2°. denominationem albi esse physicè intrinsecam; denominationem verò liberi plerumque moraliter extrinsecam. Tametsi verò denominationes physicè intrinsecæ requirant formam physicè in se existentem; ad denominationes moraliter extrinsecas sufficit forma moraliter existens in effectu.

242 Objicies 7°. Si ita esset, peccata quæ insanus, seu amens committit in amentia, causata ex precedente ipsius culpa, ipsi in se imputarentur.

Respondeo id non magis esse inconueniens de peccatis secutis ex amentia culpabili, quàm secutis ex culpabili ebrietate (quæ est brevis quædam amentia) de quibus S. Thomas id

expressè tradit locis suprâ relatis. Videri potest Thomas de Lemos ubi suprâ pariformiter discurrens.

Objicies 8°. Saltem alia inconuenientia sequerentur. 1°. hominem iustificatum absque nova libertate, mortaliter peccare posse, ut si homini dormienti, post causam pollutionis liberè positam, Deus infunderet gratiam, vel homo ipse de causa illa à se posita pœniteret, antequam effectus sequeretur. 2°. peccatorem, qui propinavit alteri venenum, peccare toto tempore operationis veneni, adhuc post pœnitentiam de causa istius operationis liberè posita: utpote quâ non obstante veneni operatio adhuc libera foret in causa. 3°. hominem in somno mereri posse, Sacramentaque conficere; cum libertas amplior non requiratur ad merendum, vel Sacramenta perficiendum, quàm ad peccandum. 4°. hominem adhuc peccare post mortem per effectum, cuius effectum liberè posuit ante mortem.

Respondeo nullum inconueniens ex assertione nostra consequi. Non primum; quia infusio gratiæ incompatibilis est cum peccato, etiam causæ; quod proinde eo ipso deletur, & esse definit; quo gratia infunditur, si tamen hoc absque pœnitentia possibile sit. Quod à pluribus negatur, & disputare non est huius loci. Positâ verò pœnitentiâ, homo non censetur amplius moraliter velle, quod antè volebat. Et ideo homicidium, retractatâ per pœnitentiam volitione illius, non censetur amplius moraliter volitum; sed fit de volito nolitum. Nec jam amplius moraliter sequitur ex vi præcedentis voluntatis, sed physicè ad summum.

Atque hinc perspicuum est secundum inconueniens non sequi ex assertione nostra. Positâ namque retractatione, operatio veneni definit esse moraliter volita, ut proximè dictum est. Eâ verò sepositâ, nullum est inconueniens in eo quòd peccator ille dicatur continuo peccare, quamdiù voluntas, quâ liberè propinavit venenum, in effectu suo moraliter perseverat; licet continuo non peccet additione novi, sed continuatione eisdem peccati, usque ad consummationem.

Ad tertium respondeo non esse inconueniens, quòd homo in somno mereatur, continuatione meriti in vigilia comparati; quemadmodum martyr meretur toto passionis tempore, licet ex doloris vehementia rationis usu identidem priuetur. Sacramenta tamen confici nequeunt, nisi à sui compote. Non quòd alioqui libera esse non possent in causa; sed quia Saluator, ex communi Ecclesiæ sensu, sic instituit, ob periculum multorum inconuenientium alioqui futurorum.

Ad quartum nego sequelam; quia homo mortuus, non est amplius homo, nec humanis tenetur legibus; & ideo contra eas amplius peccare non potest. Contra legem verò divinam & naturalem peccat quidem anima peccatoris, qui ante mortem causam posuit alienam

mortis, sed post mortem non demeretur: utpote non jam amplius in statu demeriti.

CAPUT XXVI.

Tametsi peccata omnia invicem connexa non sint; plurima tamen cum quibusdam aliis connexa esse solent.

- 247 **P**lurimum expedit Confessarios nosse istam connexionem, ad eamque reflectere, dum peccatorum confessiones excipiunt, tum ut penitentes congruè examinent, tum ut ipsos instruant, convenientiaque ipsis remedia præscribant.
- 248 Certum est ergo peccata omnia invicem connexa non esse, nec actu, nec affectu, quasi reus unius, reus sit omnium. Cum frequenter contingat affectum erga unum excludere affectum erga aliud ipsi oppositum. Nam affectus avaritiæ v. g. excludit affectum prodigalitati.
- 249 Opponitur quidem testimonium Jacobi 2. dicentis: *Quicumque totam legem servaverit, offendat autem in uno, factus est omnium reus.* Sed Augustinus epist. 29. & Beda sic illud exponunt, ut offendens mortaliter uno, perdat charitatem, quæ finis est præceptorum omnium; & sic reus sit omnium, non quod omnia violet, propriè loquendo, sed quod omnia frustret principali sine suo. Quemadmodum si Rex Gubernatori civitatis, ab hostibus obsidenda, multa det præcepta, v. g. tenendi portas clausas, singulis propugnaculis providendi de sufficienti militum numero, ponendi bonas excubias ad loca magis exposita, &c. per negligentiam verò unius ex dictis præceptis contingeret civitatem ab hostibus capi: Gubernator iste rectè diceretur frustranea reddidisse omnia ista præcepta, & sic quodammodo reus omnium; eò quod omnia frustra esset sine principali à Rege intento, qui erat impedire ne civitas interciperetur.
- 250 Plurima nihilominus peccata cum quibusdam aliis frequenter connexa esse, manifestum faciunt exempla sequentia.
- Nam superbia v. g. per quam appetimus supra alios in aliqua qualitate excellere (v. g. in doctrina, divitiis, honoribus) causa esse solet invidiæ, quâ invidemus aliis in ea qualitate nos superantibus, vel æquantibus, seu eorumque qualitatibus, ut æstimationem nostram propterea diminui putemus. Ipsaque invidia ulterius causa esse solet detractionum, vituperationumque, quibus hominum illorum æstimationem diminuere conamur; sicut & gaudiorum de malis ipsorum, necnon desideriorum, quibus malum ipsis optamus, & quandoque etiam procuramus; odiorum quoque & aversionum ab istis personis, &c.
- 251 Peccatum fornicationis sæpè consequuntur peccata contra naturam, quibus generatio proli, vel nativitas impeditur, scilicet pollutio vel abortus. Eandemque fornicationem antecedere solent sollicitationes, deceptiones, fictæ

promissiones, turpiloquia, fœdi tactus, pollutiones, &c.; eandemque frequenter subsequuntur variæ delectationes morosæ, impuraque desideria, ad resuscitandam imaginationem actus commisi. Tamen verò ex ipsa confessione fornicationis satis intelligantur aliqui tactus libidinosi, & turpiloquia proximè antecessisse, vel subsequuta esse; non tamen ea quæ repetitis vicibus diu antè, vel post contigerunt. Eidem quoque fornicationis peccato frequenter conjuncta est seductio ac perditio innocentis animæ, quam seductor tenetur exemplo, oratione, & quibus potest modis ad emendationem, gratiaque amissæ statum reducere. Ad quod pauci attendunt. Denique inveterata consuetudo istius, seu aliorum peccatorum mortalium, sicut & frequens facilisque relapsus, frequenter connectuntur cum sacrilegis confessionibus, & communionibus, violationibusque præcepti de sabbatho sanctificando, dum ne in ordine quidem ad eorum sanctificationem affectum ad similia exuunt, sed scienter retinent.

Peccatum furti sæpè connexum est cum iræ interruptis desideriis ac deliberationibus alia furtiva committendi, injuriosisque suspicionibus, quibus persona innocens propter istud furtum impetitur, & aliquando diffamatur, affligitur, &c.

Peccatum ebrietatis, in frequentata popina commissum, connexum esse solet cum provocationibus aliorum ad haustus intemperatos, turpiloquiis, detractionibus, blasphemis, pejerationibus, temporalium bonorum dissipationibus, festorum profanationibus, magnis in familia jurgiis & discordiis, neglectu officii specialis, sicut & generalis officii hominis Christiani.

Peccatum iræ comitari solent rixæ, altercationes, injuriosæ improprietates, contumeliæ, diræ imprecationes, scandala præsentium, voluntas ulciscendi, vel nocendi, seu ipsa etiam illatio nocimenti. Post altercationem quoque frequenter sequitur diuturna aversio animi, denegatio communium dilectionis signorum, vel specialium, quæ inferior superiori, vel conjux debet conjugi, &c. v. g. denegatio debiti conjugalis. Frequenter etiam sequuntur detractiones, aliaque ejusmodi.

Peccatum avaritiæ, in personis divitibus, frequenter connexum est cum gravi transgressione præcepti eleemosynæ, cumque illicitis conquirendi modis, licet avaritiâ excæcati illicitos esse non agnoscant. In Ecclesiasticis verò, præter frequentem transgressionem præcepti eleemosynæ, frequenter connectitur cum simoniacis, seu aliis pervertis intentionibus & modis, quibus ad ecclesiastica perventum est beneficia, vel ad Ordines sacros; cum simoniaco quoque affectu, quo functiones sacræ peraguntur, cumque Laicorum scandalo, & tanta implicatione temporalium, ut spiritualia negligantur. Ex quibus satis patet, Confessarium reflectere debere ad similes peccatorum connexiones.